Fonden for Træer og Miljø 2018-19

Fonden for Træer og Miljø 2018-19

Eget forlag · København

2019

Fonden for Træer og Miljø 2018-19

Forside: Frivilligt arbejde i Gerlevparken. Foto: Hans Erik Lund

Redaktion: Henni Steffensen og Søren Fodgaard
Grafisk produktion: Leif Bolding
Tryk: ClausenGrafisk

Udgivet af Fonden for Træer og Miljø
Reg. nr. i Fondsregistret: 000233

Indhold

Årsberetning 2017 6

Årsberetning 2018 9

Gerlevparken fylder 40 12

Ekskursion til Mols Bjerge 16

Kontaktoplysninger 20

Årsberetning 2017

Af Niels Juhl Bundgaard og Katherine Richardson

Også i år er årsberetningen for Fonden for Træer og Miljø udarbejdet som en fælles beretning henholdsvis af formanden for repræsentantskabet Katherine Richardson og formanden for forretningsudvalget Niels Juhl Bundgaard Jensen.

Årsberetningen en fremlagt alene af Niels Juhl Bundgaard Jensen, da Katherine Richardson er blevet forhindret i at deltage i årsmødet. Formandsberetningen er aflagt ved fondens årsmøde på Fregatten Jylland i Ebeltoft den 31. maj 2018.

Arbejdet i fondens forretningsudvalg har været en fortsættelse af tidligere års arbejde med fast deltagelse af repræsentantskabets formand i forretningsudvalgsmøderne. Målet er at skabe et fremtidigt bæredygtig grundlag for fondens virke under indtryk af det lave renteniveau og dermed et længerevarende lavt afkast af fondsformuen.

GERLEVPARKEN – ROSER

Det er for længst besluttet, at Fonden beholder Gerlevparken og udnytter og udbygger denne faste ejendom til gavn og glæde for lokale borgere og turister og som arboret og ramme for kommende forskningsprojekter i forbindelse med skovbrug, træer og miljø.

De fysiske rammer for de besøgende udbygges løbende på stedet. Det sker især i samarbejde med de mange frivillige i forbindelse med rosenhavens restaurering og gennem et godt samarbejde med Skovskolens elever, som anvender området til at træne de forskellige discipliner inden for skovbrug, topkapning og træpleje, håndtering af besværlige træer m.m.

Begge samarbejder fungerer rigtig godt og er en medvirkende årsag til at Gerlevparken slet ikke er den økonomiske belastning som den var engang.

Samtidig er det lykkedes at bevare samarbejdet med beliggenhedskommunen i Frederikssund, som yder et bidrag til parkens drift. På det seneste forsøger vi at nyttiggøre kommunens ledige i aktiveringsarbejde i parken.

I rosenhaven har de mange frivillige arbejdet hen mod at kunne levere en meget flot retablering af rosenhaven, så haven kan indgå som et godt element i rosenselskabets internationale konference om roser den 1. juli 2018.

Fonden stiller rosensamlingen til rådighed for konferencen, men skal ellers ikke bidrage økonomisk.

GERLEVPARKEN – TRÆER

Gennem det flerårige arbejde med at få de bevoksningsvise rammer i parken genskabt i en robust form er vi kommet langt.

Bevoksningerne begynder nu at fremstå som velpassede og mere robuste end tidligere, efter at der er foretaget kraftige tyndinger, så enkeltræerne kan få plads til en bedre og mere harmonisk udvikling. Bl.a. er der nogle imponerende høje og flotte ægte kastanjer i parken, som man ikke finder magen til mange andre steder. Vi taler om træer med en skønnet højde på mellem 25 og 30 meter.

Vi har store imponerende Østrigske fyr, ege og i mindre omfang bøge samt store eksemplarer af nobilis i parken. Der er et område med rødeg, som havde stået svagt tyndet eller uden tynding i længere

tid. Vi er ved at tynde rødegene, så de kan udvikle sig dimensionsmæssigt fornuftigt og mod en stabil tilstand, så de kan modstå et højere vindpres uden at blive udsat for stormfald.

Asketræerne er på vej ud af træsamlingen på grund af asketoptørre. Vi har været udsat for kraftige snetrykskader, især i skovfyr, og de skader er vi ved at rette op på ved fornuftig beskæring.

Efter fjernelse af et par trådhegn er der sket en kraftig oprydning omkring søen, så området nu fremtræder fint og velplejet, hvilket publikum sætter pris på. Desuden er det blevet muligt at komme ind til nogle af de sjældne træarter i den gamle park.

Den findes en række tjørnearter i parken, og der foregår stadig bestræbelser på at bevare disse, selv om de er meget pressede af andre vækster.

Lige nu er der ved at blive etableret en sti af chaussesten på 38 m, som kommer til at forbinde de to rosensamlinger. Desuden undersøges mulighederne for økonomisk støtte til at etablere drypvanding i Poulsen-roserne.

ØKONOMIEN

Økonomien i fonden er blevet bedre over de seneste par år, så det tegner bedre end tidligere. Men vi skal ikke regne med at denne udvikling fortsætter, idet vi kan forvente en længere periode med meget lav rente eller ligefrem negative renteafkast af obligationsbeholdningen. Derfor er det glædeligt, at eksterne fonde, kommunen og private personer hjælper os med midler til fonden.

Det er i samarbejde med Sydbanks investeringsrådgiver vurderet at vore midler stadig er placeret i en god sammensætning af investeringspuljer, så der både er pæne afkast og løbende indtægter til driften.

Tak for den store indsats som de frivillige i Gerlevparkens venner yder. Det er en uvurderlig hjælp til parkens genopretning og drift vi modtager.

En stor tak skal også lyde til de medlemmer i forretningsudvalget og til Henni Steffensen, som yder en helt særlig indsats i forhold til fonden og Gerlevparken. Specielt Hans Erik Lund skal nævnes i forhold til Gerlevparken, Jette Dahl Møller i forhold til årsskriftet, og Henni i forhold til arbejdet med at skaffe midler fra forskellig side til Gerlevparkens drift.

FORNYELSE I REPRÆSENTANTSKAB OG FORRETNINGSUDVALG

Forretningsudvalget har arbejdet med at få etableret en proces, hvor der løbende sker en vis fornyelse i repræsentantskabskredsen og i forretningsudvalget. Målet er at disse organer fremtræder som en blanding af erfaring blandt de trofaste mangeårige medlemmer og nye ideer fra nye og yngre kræfter.

Sidste år fik vi valgt Elzélina ind i forretningsudvalget. Dendrologisk forening har valgt at skifte en af sine garvede repræsentanter ud med et ungt menneske, for at understøtte denne foryngelsesproces. Dermed kan jeg selv trække mig fra repræsentantskabet, forretningsudvalget og således også som formand for forretningsudvalget om et år, men så er generationsskiftet forberedt. Samtidig trækker jeg mig som formand for Dendrologisk Forening, og så er vejen åben for nytænkning.

UDDELING AF MIDLER TIL PROJEKTER

Uddeling af midler til ansøgere til Fonden genoptages i det små således, at vi kan støtte projekter op til 40.000 kr. pr projekt. Vi ønsker dog indtil videre ikke at fortsætte

med at støtte alléprojekter med planter, som vi har gjort hidtil.

Det seneste projekt af den art blev gennemført i 2016-17, (alléen op til efterskolen Bosei) tæt ved det sted hvor årsmødet blev gennemført sidste år. I 2018 har vi indtil videre besluttet at støtte Torben Thims bog om roser med et beløb på 25-30.000 kr.

Vi påregner at behandle indkomne projektansøgninger løbende eller mindst to gange om året.

ÅRSSKRIFTET

Det er besluttet at årsskriftet udarbejdes som et fælles skrift mellem Dendrologisk Forening og Fonden for Træer og Miljø. Dels fordi der ikke er stof nok i hver af de to foreninger til et separat årsskrift henholdsvis for fonden og for Dendrologisk Forening, dels for at holde udgifterne nede, dels for at bevare det gode samarbejde mellem fonden og Dendrologisk Forening. Jette gør her et stort arbejde for at få et godt årsskrift fremstillet

Årsberetning 2018

Af Niels Juhl Bundgaard og Katherine Richardson

Når vi kigger tilbage på 2018 er det svært ikke at være bare en lille smule stolt af de resultater, der er opnået!

I flere år har fokus været rettet mod at bringe Fondens økonomi tilbage på et stabilt grundlag. Som vi rapporterede ved sidste årsmøde, befinder Fonden sig nu i en situation, hvor den igen kan modtage ansøgninger til støtte af projekter inden for Fondens formål. Det er i den forbindelse forretningsudvalgets håb, at Fondens støttevirksomhed vil kunne udvides i forhold til det, der har været tidligere praksis.

Derfor er følgende formulering, som oplysning til potentielle ansøgere, nu at finde på hjemmesiden:

Der åbnes for ansøgninger af op til 140.000 DKK for støtte til projekter, hvis fokus er formidling om træer – gerne i bymiljøet. Der tænkes her på formidling om træernes biologi, historie og/eller miljømæssige betydning, herunder træernes biomasseproduktion og klimapåvirkning samt bidrag til energiforsyning, og biodiversitetsbeskyttelse. Fonden ser gerne, at nye elektroniske medier tænkes ind i den påtænkte formidlingsproces.

Der gøres opmærksom på, at ansøgninger til indkøb af planter ikke kan imødekommes.

Sidste sætning blev tilføjet i håbet om, at man kunne dreje bevillingerne væk fra de alléplantninger, som tidligere har fyldt meget i Fondens bevillingsportefølje. Det har siden vist sig, at formuleringen måske er lige lovlig bombastisk, idet man sagtens kan forestille sig interessante projekter, hvori indkøb af planter vil indgå. Derfor tager forretningsudvalget nu denne sætning op til overvejelse. Meningstilkendegivelser fra Repræsentantskabets medlemmer på det punkt modtages gerne.

I alt modtog Fonden fire ansøgninger i løbet af 2018, hvoraf to blev imødekommet. Fonden bidrog med et beløb på 30.000 kr. til udgivelsen af Torben Thims bog "The History of the Rose in Denmark". Og 20.000 kr. er tildelt "Træregistret", der videreudbygges i samarbejde med Dendrologisk Forening.

Fonden var også villig til at støtte bevaringen af Forstbotanisk Have mod skader fra et byggeprojekt på det nærliggende DSB-areal. Der blev dog ikke brug for at trække på fondens midler, idet en rapport over risikoen ved byggeprojektet udarbejdet af lektor Iben Thomsen, blev betalt fra anden side.

Udover at uddele midler ønsker Fonden selv at indgå i projekter, som vores egne midler ikke rækker til. Derfor har Fonden under Hennis kyndige ledelse udarbejdet diverse ansøgninger:

Til renovering af de tre broer i Gerlevparken, der anslås til at koste 85.000 kr., er der søgt støtte fra forskellige fonde. Pt. dog uden positivt resultat.

Til nye bygninger i Gerlevparken til maskiner, redskaber og et mindre værksted, samt faciliteter til Gerlevparkens Venner og nye toiletter, bl.a. et handicaptoilet, har vi søgt "Underværker", der er en afdeling under Realdania, men vi kom desværre ikke i betragtning med projektet denne gang.

Vi har dog fra anden side modtaget støtte til Gerlevparken.

DEN GRØNNE PRIS

Men det er ikke kun ansøgningsvirksomheden, der er blevet genindført i Fondens aktivitetsportefølje. Også uddeling af Den Grønne Pris er blevet genaktiveret. Prisen uddeles til en person eller en kreds af personer, der har øvet en enestående indsats inden for Fondens virkefelter, en indsats som vi ønsker at påskønne og gøre opmærksom på. Prisen blev indstiftet i 1976 og er gennem tiden uddelt 17 gange.

I 2018 gik prisen til Niels Riegels på Stensbygård. Niels Riegels har været medlem af Fondens repræsentantskab fra 1995 til 2018 og har gjort meget for træer i landskabet og i forhold til formidling af træer i sin store arboretlignende park. Han afløses på pladsen i repræsentantskabet af datteren Marie Riegels Melchior.

Tildelingen af prisen blev annonceret ved Årsmødet i Ebeltoft sidste år. Den 17. november blev der af medlemmer af forretningsudvalget plantet et træ, en *Tilia henryana* 'Boston', på Stensbygård, som et konkret udtryk for og markering af prisen.

GERLEVPARKEN

2018 var et helt særlig år for parken. De ca. 40 frivillige, der holder parken, har arbejdet på fuldt tryk for at sikre, at parken kunne vises fra den flotteste side da Verdensrosenkongressen 2018 (A fairy tale of roses) blev afholdt i Danmark i juli måned. Det lykkedes virkelig at få haven til at vise sig fra sin smukkeste side. Det vidnede mange positive tilkendegivelser fra de mange nationale og internationale rosenkendere om. Gerlevparken havde ca. 500 besøgende ved den lejlighed!

De af repræsentantskabets medlemmer, som endnu ikke har aflagt Gerlevparken et besøg, burde virkelig prioritere at komme derop. Den er en sand perle, som Fonden med rette kan være stolt af.

Vi skylder de frivillige en meget stor tak, og det er der også andre der mener! I 2018 var Gerlevparkens frivillige forening nemlig indstillet til Frederikssunds Kommunes Kulturpris. Selv om foreningen ikke løb med prisen i sidste ende, er det en stor ære at blive indstillet. Her er der igen grund til stolthed hos os i Træer og Miljø.

Jeg kan ved den lejlighed fortælle, at Fonden har udrustet de frivillige med "uniformer" bestående af langærmede grønne skjorter med logoer, som både beskytter mod torne, og identificerer de frivillige som "hørende til", når gæster kommer på besøg i parken.

Det mirakel, der har fundet sted i Gerlevparken, hviler på det hårde arbejde, som de frivillige leverer, men det ville heller ikke have været muligt uden den enorme indsats af flere med tilknytning til forretningsudvalget, især Hans Erik og Henni, der sikrer, at alt kører på skinner deroppe. Tak til jer begge for det!

Vi skylder også en tak til Poulsens Roser, som i 2018 har doneret 430 roser til samlingen.

Det kan også nævnes, at den frivillige forening har haft et samarbejde med Folkeuniversitetet i Frederikssund, hvor Torben Thim holdt et foredrag om roserne og hans nye bog, og med ca. 100 deltagere til en rundvisning i parken.

Igen i år har Skovskolen og Arboretet bistået Fonden i pasning af træerne i parken.

I elmeskoven er der ikke mange elme tilbage, de fleste er døde af elmesyge. Det har betydet at hæg og andre træarter, som har let ved at selvså sig, har taget føringen. Vi fjerner de fleste af disse og vil supplere med elm og nogle danske buskarter langs østsiden.

Det lykkedes i løbet af efteråret af få en håndfuld personer fra kommunens

beskæftigelsesindsats til at gennemgå rønneskoven for især brombær og hæg. Og i november var Ole Byrgesen fra Arboretet sammen med en assistent på besøg i Gerlevparken for at rådgive om beplantningen.

Der blev også taget hul på, hvordan der kan fremstilles skilte til træerne i Den gamle Park.

FONDENS FINANSIELLE RESULTATER

l runde tal er årets resultat følgende:
Årets overskud: 97.500 kr.
De likvide beholdninger: 528.000 kr.
Egenkapitalen udgør godt 8,2 mio. kr.

Jeg kan i forbindelse med den økonomiske gennemgang af placeringen af fondens bundne midler tilføje, at repræsentantskabet ved tidligere møder har givet udtryk for, at det ønskede en årlig gennemgang af Fondens investeringsstrategi hos en kvalificeret professionel finansiel rådgiver.

Det er også i år sket ved at Niels Juhl Bundgaard som formand for forretningsudvalget, har kontaktet Sydbank, og drøftet Fondens finansielle beholdninger og placeringer. Konklusionen blev, at der ikke fandtes anledning til at lave justeringer.

Gerlevparken fylder 40

Af Hans Erik Lund

OVERTAGELSE AF PARKEN

I 2019 er det 40 år siden Fonden for Træer og Miljø overtog Gerlevparken og gartnerboligen. Møllehøjgård, der ligger midt i Gerlevparken, indgik ikke i aftalen. Salgsprocessen strakte sig over mere end 1½ år.

Sælger var Grethe og Aage Kann Rasmussen (1904-1991), der ejede og boede på Møllehøjgård midt i Gerlevparken fra 1950 til 1991.

Aage Kann Rasmussen stammede fra en præstefamilie på Mandø. Han var på kostskole på Sorø Akademi, blev ingeniør og fik ansættelse i Christiani & Nielsen. Her blev han direktør for aktiviteterne i Asien. Privat havde han en bred vifte af interesser, som ud over dendrologi også omfattede en stor og fin samling af litteratur.

I fondens arkiv findes fra januar 1979 en handlingsplan og betingelser for overdragelse af Gerlevparken til Fonden. Salget indebar mange og til dels usædvanlige aspekter, så det var vigtigt med en god plan.

Fonden var ikke så vel ved muffen at den blot kunne købe Gerlevparken, men for Aage Kann Rasmussen var det vigtigt at hans "livsværk" med den gamle park og den fantastiske tjørnesamling blev videreført. Han tilbød derfor at betale 100.000 kr. til fonden for at påtage sig pleje af området. Han ville herudover yde et stort årligt tilskud til fonden, som kan anvendes til afdrag på købesummen, der er på 600.000 kr.

Aage Kann Rasmussen kunne formentlig trække beløbene fra i den personlige indkomst. Til gengæld er fortjeneste på privat fast ejendom normalt ikke skattepligtig i Danmark.

29. maj 1979 blev der underskrevet et betinget skøde med Grethe og Aage Kann Rasmussen som sælgere og Erik Hoffmeyer, Eva Trolle, Bent Søgaard, Jens Asby og Helge Vedel som købere. Skødet var forfattet af dr.jur. Jørgen Trolle, så højeste ekspertise har været involveret.

Handelen blev gjort betinget af Landbrugsministeriets, Naturfredningsnævnets og Hovedstadsrådets godkendelse. Desuden skulle Fondens erhvervelse af Gerlevparken godkendes af Miljøministeriet. Fonden var som ikke-erhvervsdrivende fond underlagt en hel del restriktioner.

Hovedstadsrådet var betænkelig ved, at jorden skulle adskilles fra Møllehøjgård, og Statens Jordlovsudvalg ønskede at bevare landbrugsdriften. Landinspektøren bad de forskellige parter om at drøfte sagen, hvilket man gjorde i de kommende måneder.

Sideordnet hermed indgik Arboretet og Fonden en samarbejdsaftale om at anvende Gerlevparken som arboret for hjemmehørende danske træarter og til dendrologisk forskning, fx på den enestående samling af tjørne samt andre træer, der måtte blive plantet i Gerlevparken. Der kan også være tale om fremtidige frøhaver. Et vigtigt aspekt er, at Gerlevparken ligger langt fra skove og træsamlinger og er dermed i rimelig grad sikret mod uønskede pollen.

I august 1979 blev det betingede skøde tinglyst. Herefter gik der et halvt års tid, hvor Statens Jordlovsudvalg omsider gav tilladelse til overdragelsen af Gerlevparken

TROLLE & DAMSBO
ADVOKATKONTOR

ANMELDER:

TROLLE & DAMSBO
Advokatkontor
Knabrostræde 30
1210 København K

ENDELIGT SKØDE.

Efter at betingelserne i foranstående betingede skødes § 10 nu er opfyldt, sælger, skøder og endeligt overdrager civilingeniør Aage Kann Rasmussen herved ejendommen matr. nr. 4l og parcel 2 af matr. nr. 4 h, Tørslev by, Gerlev Sogn, således som disse fremgår af vedhæftede tinglysningsrids af 9. januar 1980 udarbejdet af landinspektør Edith Toxværd. Overdragelsen sker i øvrigt på de i det betingede skøde anførte vilkår. Parterne erklærer, at købesummen svarer til ejendommens værdi.

Jægerspris, den 29/6 1980

Som sælger: Som køber:

f. Fonden for Træer og Miljø

Grethe Kann Rasmussen

Ebba Trolle

Efter landbrugsministeriets approbation af 26. marts 1980 er parcel nr. 2 af matr. nr. 4h Tørslev by, Gerlev blevet betegnet matr. nr. 4ak, hvilket herved attesteres.

FREDERIKSSUND, den 16. april 1980.

Edith Toxværd
Landinspektør

til Fonden, dog betinget af, at træsamlingerne bliver bevaret og at der skal drives forsøgs- eller skovforædlingsarbejde.

I juni 1980 var alle betingelser omsider opfyldt, og skødet blev nu endeligt.

DEN OPRINDELIGE PARK

Jorden som Gerlevparken ligger på er sandet og hørte ind under Nordhøjgård, hvor kartoffelavl er fremherskende. Gennem området er der en lavning og en sø, som blev uddybet, bl.a. af Aage Kann Rasmussen personligt med skovl og trillebør. Det fremgår af nogle håndskrevne optegnelser. Lavningen er i virkeligheden et åbent stykke med drænrør i hver ende.

Langs vestsiden af Gerlevparken findes en tjørnehæk. Den står ca. 1 m inde på

Gerlevparkens jord, for naboen ville ikke være med til at betale for eller holde hækken. Der er aldrig blevet sat skelpæle langs vest og sydsiden.

Desuden står der en række meget store egetræer. De er ikke flere hundrede år gamle, som man kunne forledes til at tro, for de mangler på de luftfotos, der blev taget i 1954, og som kan ses på *www.krak.dk*.

På luftfotoene kan man også se hvor meget den tidligere ejer Ole Thygesen plantede på området. Midt i skoven, nord for den gennemgående vej, står en hel del store ægte kastanjer, tilsyneladende lidt umotiveret. Men ser man på disse luftfotos, er det tydeligt, at de har omkranset en lille mark.

Det er også her at flere cirkus har haft deres vinterkvarter i en årrække. Ole Thygesens oldebarn, Bente Ottesen, er en af de meget aktive i Gerlevparkens Venner.

I nordøstkanten af Gerlevparken finder vi Møllehøjen, et fredet mindesmærke, og lige bag de store sten står nogle imponerende østrigske fyr. Tidligere var der flere, men de blev for dominerende for naboen og blev derfor fældet.

Skoven langs østsiden består af den amerikanske rødeg iblandet forskellige andre træ- og buskarter. Undervæksten er en masse selvsåede løn og ahorn. Der er ikke skov på luftfotografierne, så de må være plantet af Aage Kann Rasmussen.

TJØRNESAMLINGEN

I september 1970 var Dendrologisk Forening på besøg hos Aage Kann Rasmussen. Her kunne man beundre hans unikke tjørnesamling med 71 arter og varieteter. Samlingen er desværre blevet meget hullet og mangelfuld. Det skyldes overgroning med store selvsåede træer og ildsot samt manglende interesse. Naboen, Hans Martin, hjalp i 2013 med at fjerne den ikke-ønskede trævækst.

I 2000 blev 20 arter af tjørn leveret fra Botanisk Have. De blev plantet tæt på kanalen, hvilket desværre har vist sig at være for vådt for tjørn. Til gengæld var disse planter forsynet med navneskilte, og i 2019 har Arboretet taget podekviste af dem. Planen er at de færdige planter kan plantes ud, dels i nogle af hullerne i den oprindelige samling, dels i det område, hvor der har været pil og poppel.

Omkring søen fandtes en samling af birk, og øst for Møllehøjgård et stort antal nåletræer. Mange er dog forsvundet på det forgangne halve århundrede.

BROER

Aage Kann Rasmussen havde fået bygget tre broer, som han var meget stolt af. De trænger til en kraftig renovering, men har trods alt holdt i over 50 år. Den træimprægnering, man anvendte den gang, var noget giftigt stads.

FORSØG OG NYANLÆG

SALTFORSØGENE

Et par år efter overtagelsen af Gerlevparken anlægges forsøg med vejtræarters salttolerance forestået af Jens Dragsted. Mange kommuner anvendte alt for meget salt til glatførebekæmpelse, hvilket fik mange vejtræer til at tage skade, så det var vigtigt at forske i emnet. Forsøgsresultaterne blev samlet til en ph.d.-afhandling.

VALDEMAR PETERSEN-ROSERNE

Dronning Ingrid var protektor for Fonden, og holdt, som alle ved, meget af blomster. Da hun hørte at Valdemar Petersen i Løve var ved at være for gammel til at kunne tage sig af de roser, han gennem en menneskealder havde samlet i hele Europa og dyrket og udviklet i sin planteskole,

foreslog hun at roserne kom til Gerlevparken.

Der blev udarbejdet en aftale om at flytte samlingen til Gerlevparken. Det anlæg, de blev sat i blev udformet af landskabsarkitekten Agnete Muusfeldt og hendes niece Inger Ravn. Udplantningen foregik i 1984-85. Villum-Fonden ydede et 4 mio. kr stort tilskud til terrænarbejde, flytning og vejen til Gerlevparken.

Torben Thim, der overtog planteskolen i Løve og blev roseekspert, stod for pakningen af de mange planter samt for udarbejdelse af datablade for alle 78 sorter.

POULSEN-ROSERNE

I 1989 blev samlingen af Poulsen-roser anlagt. Den er tegnet af landskabsarkitekt Morten Holme, og findes hvor de tidligere saltforsøg fandt sted. Der er løbende sket udvidelser af haven for at rumme de mange tilkomne roser.

Her kan ses ca. 2.000 planter af 150 forskellige rosenhybrider – fra den første, som blev skabt i 1912 og alle tilgængelige roser frem til i dag. Nogle af hybriderne har ikke kunnet klare sig og er derfor erstattet med lavendel.

For at illustrere at Poulsen-roserne er hybrider, er der anlagt 6 runde bede, hver indeholdende en far, en mor og et afkom.

DEN DANSKE TRÆSAMLING

Morten Holme tegnede også Den Danske Træsamling. Det er i virkeligheden lige så meget en samling af skovtyper med indblanding af hjemmehørende arter af træer og buske. På et tidspunkt var antallet af arter oppe på hele 74 arter.

TILSKUD TIL DRIFT OG RENOVERING

Jægerspris Kommune var meget generøs og gav i en årrække ca. 250.000 kr. som supplement til at betale en gartner for vedligeholdelsen, og afholdt herudover en del af udgifterne til materialer mv.

I forbindelse med kommunesammenlægningen og finanskrisen er tilskuddene blevet reduceret til ca. 1/10. Til gengæld har en række fonde og firmaet Poulsen Roser A/S ydet særdeles fine og velkomne tilskud, fx til pergola og genplantning af manglende roser.

Fra Fondens Repræsentantskab har Skovskolen gjort sig positivt bemærket ved at tynde ud i de tætte bevoksninger. Skolen har til gengæld kunnet anvende Gerlevparken som øvelsesterræn for deres skovskolepraktikanter.

Også Arboretet i Hørsholm har gjort sig positivt bemærket med levering af plantemateriale.

GERLEVPARKENS VENNER

I april 2013 blev nogle af medlemmerne af Fondens forretningsudvalg sammen med tre medlemmer af Dansk Rosenselskab enige om at forsøge at redde de fine rosensamlinger. Allerede samme forår gik de første frivillige i gang med at passe roserne under Torben Thims supervision.

Gerlevparkens Venner blev formelt stiftet i august 2013. Venneforeningen har nu i 6 år udført et fantastisk arbejde med at få samlingerne til at fremtræde på fornem vis. De besøgende er glade for at Gerlevparkens tidligere lidt forsømte præg nu er borte.

Ekskursion til Mols Bjerge

Tekst og foto: Hans Erik Lund

Efter en dejlig frokost på restaurant Karens Køkken lige ved siden af fregatten Jylland blev der aflagt beretning i Fonden for Træer og Miljø. Herefter blev deltagerne kørt på tur til Nationalpark Mols Bjerge.

Nationalparken er blevet til efter et stort forarbejde af Poul Henrik Harritz, som var præsident for Danmarks Naturfredningsforening 1996-2006. Han ydede en stor indsats for at etablere nationalparken, der efter vedtagelse af loven om nationalparker i 2007 blev oprettet i 2009.

Nationalparken omfatter et ca. 2500 ha stort område, dog ikke Helgenæs, idet de stedlige landmænd ikke ønskede at lægge jord til. Området består af både private og offentligt ejede arealer, bl.a. Kalø Gods. Godset var ejet af en tysk officer og blev efter krigen beslaglagt af den danske stat.

Området emmer af historie: fæstningsborgen Kalø, nu slotsruin med Europas længste bevarede middelaldervej, Erik Menved, Gustav Vasa, og fra nyere tid Anders og Julius, der flere gange optrådte i Sørens Ryges TV-udsendelser.

Første stop var Karlsladen ved Kalø Gods. Laden var restaureret og bygget om til et informationscenter for Nationalparken. Her fortalte naturvejlederen om Nationalparken (fig. 3).

Mols Bjerge var tidligere præget af skov, og de åbne områder var tilgroet med selvsåede træer. Målet var at området skulle have flere åbne landskaber, og alle ikke-hjemmehørende træarter blev derfor fældet. Herefter blev der udsat skovkvæg, som klarede resten, og de holder i dag området åbent og græsklædt (fig. 4).

Næste stop var Porskær-dyssen ½ km SV for Agri. Der er et stort antal bronzealderhøje og dysser i området, og denne dysse er særdeles velbevaret og imponerende. Kun en af randstenene er stjålet. Den ene halvdel af dækstenen befinder sig på en dysse et par kilometer borte (fig. 5).

Herefter kørtes gennem landskabet til Trehøje, der er dannet ved aflejringer af grus i et hul i en dødis-blok. Der skulle efter sigende være begravet en høvding og hans to sønner i højene. Udsigten fra

Fig. 1. Udsigt fra Trehøje.

Trehøje var helt forrygende. I det gode vejr kunne man se milevidt omkring (se fig. 1 og 6).

På overdrevene er der mange biotoper, og de rummer en stor biodiversitet. Der er således registreret over 2000 arter af insekter, 60 % af alle danske sommerfuglearter, 600 plantearter og 200 fuglearter.

Efter fjernelse af træ- og buskvegetationen har man fundet højryggede agre efter pløjning med muldfjælsplove.

Overdrevene er i nogen grad bevoksede med gyvel, der jo er en hjemmehørende art, som bl.a. Rita Buttenschøn, Skov og Landskab KU, har forsket i. Hvis ikke der er et kraftigt græsningstryk, vil især den italienske type af gyvel tage overhånd.

Professor Erik Dahl Kjær oplyste at der findes to meget forskellige underarter eller typer af gyvel, nemlig den italienske og den sydjyske. I nationalparken findes begge typer.

Fig. 2. Formanden for fonden, Niels Juhl Bundgaard, aflægger beretning under frokosten.

Fig. 3. Naturvejlederen fortæller om Naturparken i Karlsladen.

Fig. 4. Skovkvæg holder landskabet i Mols Bjerge åbent.

Fig. 5. Den meget velbevarede Porskær-dysse.

Fig. 6. Skovkøer ved Trehøje.

Kontaktoplysninger

Jette Dahl Møller
Lektor emerita
Statens Naturhistoriske Museum
Ø. Farimagsgade 2B
1353 København K
jetted@snm.ku.dk

Katherine Richardson
Professor
Statens Naturhistoriske Museum
Universitetsparken 15
2100 København
kari@science.ku.dk

Hans Erik Lund
Forstkandidat
Jagtvej 10
4040 Jyllinge
helund@helund.com

Gerlevparkens Venner
Kontakt Henni Steffensen
Stensby Linie 13
4773 Stensved
post@fondenfortraerogmiljoe.dk

Henni Steffensen
Sekretariatsleder
Stensby Linie 13
4773 Stensved
post@fondenfortraeerogmiljoe.dk

Frivilligt arbejde i Gerlevparken. Foto: Hans Erik Lund